

**Załącznik nr 1 do uchwały Komisji habilitacyjnej z dnia 16 kwietnia 2025 roku w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego na wniosek dr Barbary Alicji Jańczak**

**UZASADNIENIE**

Komisja habilitacyjna powołana przez Radę Naukową Dyscyplin Językoznawstwa i Literaturoznawstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (uchwała nr 36/RND/SNJL/2024/2025) w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr Barbarze Alicji Jańczak, obradowała dnia 16 kwietnia 2025 roku w składzie:

1. przewodnicząca komisji: prof. dr hab. Jadwiga Waniakowa (Uniwersytet Jagielloński),
2. recenzentka - dr hab. Jarochna Dąbrowska-Burkhardt, prof. Uniwersytetu Zielonogórskiego,
3. recenzentka - dr hab. Magdalena Olpińska-Szkiełko, prof. Uniwersytetu Warszawskiego,
4. recenzentka - dr hab. Daniela Pelka, prof. Uniwersytetu Opolskiego,
5. członek - prof. dr hab. Aldona Sopata (Uniwersytet im. A. Mickiewicza),
6. sekretarz - dr hab. Małgorzata Bielicka, prof. Uniwersytetu im. A. Mickiewicza,

nieobecny - prof. dr hab. Waldemar Czachur (Uniwersytet Warszawski).

Komisja habilitacyjna - po poddaniu wszechstronnej ocenie osiągnięć naukowych, a także dorobku dydaktycznego i organizacyjnego dr Barbary Alicji Jańczak oraz po odbyciu kolokwium habilitacyjnego, w trakcie którego Habilitantka zaprezentowała swój dorobek naukowy, skupiając się przede wszystkim na osiągnięciu naukowym, stanowiącym postawę wniosku w postępowaniu habilitacyjnym, oraz po wysłuchaniu odpowiedzi dr Barbary Alicji Jańczak na pytania Komisji - stwierdza jednoznacznie, że efekty aktywności zawodowej Habilitantki spełniają kryteria określone w Ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity: Dz. U. 2023 r. poz. 742 ze zm.), w szczególności wymagania sformułowane w art. 219 ust. 1 p. 2 i 3.

**1. Opinie dotyczące najważniejszego osiągnięcia naukowego**

Wszystkie oceny na temat dorobku naukowego dr Barbary Alicji Jańczak wyrażone w recenzjach i opinii członkini Komisji mają jednoznacznie pozytywne konkluzje. Najważniejsze osiągnięcie naukowe Habilitantki, tj. monografia pt. *‘Linguistische Grenzschaft’ als eine analytische Kategorie. Sprachkontakt des deutsch-polnischen Grenzgebietes*, ss. 413, ISBN: 978-3-8471-1723-0 wydawnictwa Brill V&R unipress w Göttingen, wydane w serii *Interdisziplinäre Verortungen der Angewandten Linguistik* (wyd. Przemysław E. Gębał, Silvia Bonacchi, Sylwia Adamczak-Krysztofowicz, Jarosław Krajka, Hadrian Lankiewicz, Łukasz Kumięga) uznane zostało przez recenzentów i członkinię Komisji za opracowanie wartościowe i wnoszące znaczny wkład w rozwój językoznawstwa.

Prof. Czachur podkreśla z uznaniem, że dzieło Habilitantki charakteryzuje się dogłębną znajomością literatury przedmiotu oraz wysokim poziomem dyskusji naukowej. Jej podejście do analizy zjawisk związanych z kontaktem językowym wyróżnia się kompleksowością i interdyscyplinarnością, ponieważ łączy klasyczne modele lingwistyczne z empirycznym materiałem dotyczącym pogranicza polsko-niemieckiego. O dojrzałości analitycznej Habilitantki świadczy fakt, że swoje podejście metodologiczne opiera ona zarówno na analizie

zjawisk językowych, jak i na wizualnych elementach krajobrazu językowego, np. dwujęzycznym oznakowaniu. Badaczka wypracowuje nowatorskie w badaniach nad pograniczem językowym pojęcie „językowej graniczności”. Podsumowując, prof. Czachur stwierdza, że przedstawione do oceny dzieło wyróżnia się oryginalnością i starannością analizy, a tym samym wnosi znaczący wkład do rozwoju językoznawstwa, a szczególnie do badań nad bilingwizmem i kontaktem językowym.

Także prof. Dąbrowska-Burkhardt pozytywnie opiniuje pracę naukową dr B. Jańczak. Recenzentka podkreśla włączenie elementu pejzażu językowego do badań, zauważa klarowność wyjaśnień okoliczności pozyskiwania materiału badawczego, docenia kryteria wyboru miejscowości oraz usługodawców na główną grupę uczestników badania oraz potwierdza właściwe wyprowadzenie wniosków na temat procesu pidżynizacji oraz leksyki.

Według prof. Olpińskiej-Szkiełko monografia dr Barbary Alicji Jańczak stanowi istotny wkład w badania nad kontaktami językowymi w regionach przygranicznych i dostarcza wielu cennych wniosków badawczych. Analiza zachowań komunikacyjnych mieszkańców pogranicza i osób sprzedających ujawnia interesujące zjawiska językowe, a model „językowego krajobrazu pogranicza” jest wartościową propozycją badawczą. Rozprawa wyróżnia się obszernym, rzetelnym i interesującym wywodem teoretycznym. Recenzentka stwierdza, że monografia stanowi cenny wkład w rozwój lingwistycznych badań nad pograniczem językowym i może stanowić inspirację do dalszych eksploracji w tym obszarze. W ten sposób rozprawa przyczynia się do rozwoju wiedzy w tej dziedzinie i wyznacza kierunki kolejnych badań i analiz.

Prof. Daniela Pelka stwierdza, że Autorka przedstawiła w swej monografii szeroki i przekonujący obraz hybrydyzacji językowej na terenie polsko-niemieckiego pogranicza, równocześnie prezentując oryginalny model analizy zjawisk językowych na obszarach granicznych. Autorka postarała się o zachowanie interdyscyplinarnego charakteru swoich badań, co zaowocowało wieloaspektowym i twórczym spojrzeniem na badane zagadnienie, a wykorzystując odpowiednie metody badawcze zrealizowała założone cele. Tym samym dzieło dr Barbary Alicji Jańczak stanowi wartościowe opracowanie, którego lektura w sposób znaczący wzbogaca wiedzę z zakresu językoznawstwa i stanowi bazę do dalszych systemowych badań terytorialnych wariantów języka niemieckiego.

Także w opinii prof. Aldony Sopaty rozprawa jest ważnym głosem w dyskusji na temat kontaktu językowego w regionie przygranicznym polsko-niemieckim i przyczynia się w istotny sposób do rozwoju językoznawstwa.

## **2. Opinie dotyczące pozostałych osiągnięć naukowych**

W recenzjach pozytywnie oceniono też pozostałe osiągnięcia naukowe Habilitantki. Recenzenci zauważyli, że dr Barbara Alicja Jańczak jest bardzo aktywną oraz kreatywną badaczką zarówno w kontekście identyfikowania przedmiotów badań jak i wyboru perspektyw metodologicznych oraz projektowania procedur badawczych. Na dorobek publikacyjny dr Barbary Alicji Jańczak składają się liczne rozdziały tomach zbiorowych (24) i artykuły naukowe w czasopiśmie (7) oraz recenzje (2) i (współ)redakcja tomów zbiorowych (2). Habilitantka od początku kariery naukowej sukcesywnie poszerzała swój dorobek naukowy w zakresie takich obszarów jak: szeroko pojęta dwujęzyczność, kontakt językowy, polityka językowa, edukacja językowa na pograniczu, (język) mniejszości niemieckiej w Polsce oraz lingwistyka korpusowa i integracja (społeczna i językowa) migrantów.

Recenzenci podkreślili ponadto imponujące zaangażowanie Habilitantki w organizację konferencji naukowych, udział w licznych konferencjach z referatem (z tego w 23 konferencjach za granicą m.in. w Turcji, Czechach, Niemczech, Szwajcarii oraz Japonii), udział

w 7 zespołach oraz kierownictwo dwóch projektów badawczych, jak i liczne stanowiska na rzecz środowiska akademickiego.

### **3. Kolokwium**

Kolokwium habilitacyjne dr Brabary Jańczak zostało przyjęte pozytywnie i wysoko ocenione przez członków Komisji. Zwrócono uwagę na sprawność, z jaką Habilitantka w sposób zwięzły i przekonujący przedstawiła główne założenia, wyniki i wnioski płynące z badań. Podkreślono zaangażowanie Habilitantki w prowadzone badania, umiejętność klarownego ujęcia swojego stanowiska, skrupulatność analiz, logikę wyводу oraz pozytywną postawę Habilitantki wobec wykazywanych zastrzeżeń.

### **4. Przyjęcie uchwały**

W związku z powyższym 16 kwietnia 2025 roku Komisja przyjęła uchwałę (głosowało 6 osób, oddano 6 głosów za, 0 głosów wstrzymujących się, 0 głosów przeciw), w której wyraża pozytywną opinię w sprawie nadania dr Barbarze Alicji Jańczak stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo.

### **5. Tryb posiedzenia**

Posiedzenie Komisji odbyło się w trybie hybrydowym. Prof. dr hab. Jadwiga Waniakowa, prof. Jarochna Dąbrowska-Burkhardt oraz prof. Magdalena Olpińska-Szkielko uczestniczyły w posiedzeniu online. Prof. Daniela Pelka, prof. Aldona Sopata oraz prof. Małgorzata Bielicka były obecne w miejscu stacjonarnym obradowania Komisji, tzn. w sali 104B Collegium Novum UAM w Poznaniu. Głosowanie zgodnie z wnioskiem Habilitantki odbyło się w trybie jawnym.